

Jumalateenistus Nõos P, 08.01.23 kell 11.00, I pühapäev *post Epiphania*s

Lektsioonid: Js 61:1–3; Ap 8:26–40

Jutlus: Jh 1:29–34

Laulud: 56 (1–4); 27 (1–3, 4); 139 (1–3); 210 (1–7)

Järgmisel päeval nägi Johannes Jeesust enda juurde tulevat ja ütles: „Vaata, see on Jumala Tall, kes kannab ära maailma patu. Tema ongi see, kelle kohta ma ütlesin: Pärast mind tuleb mees, kes on olnud minu eel, sest tema oli enne kui mina. Minagi ei teadnud, kes ta on, kuid ma olen tulnud ristima veega selleks, et tema saaks avalikuks Iisraelile.” Ja Johannes tunnistas: „Ma nägin Vaimu tuvina taevast laskuvat ja tema peale jäävat. Minagi ei teadnud, kes ta on, kuid see, kes minu läkitas veega ristima, tema ütles mulle: Kelle peale sa näed Vaimu laskuvat ja tema peale jäävat, see ongi, kes ristib Püha Vaimuga. Ja ma olen näinud ja tunnistanud, et seesama on Jumala Poeg.”

Üleeilsel kolmekuningapäeva jumalateenistusel tähistasime jõuluaja lõppu ja ühtlasi Kristuse ilmumisaja algust. Sel aastal kestab ilmumisaeg jaanuari lõpuni ja kätkeb endas nelja pühapäeva, mille teemades avatakse Jeesuse Kristuse jumalikkust.

Esimene neist teemadest, mida käsitletakse siis esimesel pühapäeval pärast kolmekuningapäeva, on Jeesuse ristimine. Seda sündmust kirjeldavad kõik neli evangeeliumi, kuid neljas, Jh, teeb seda siiski kaudselt, läbi Ristija Johannese kirjelduse. Ja just see Jh kirjeldus ongi meie tänase jutluse aluseks.

Keskenduksin tänases jutluses aga Jeesuse ristimise mõttele ja püüaksin selle siduda meile hästi tuntud ristimise sakramendiga: mis on siin sarnast ja erinevat.

Kõigepealt küsime, miks üldse oli Jeesusel tarvis end Ristija Johannesel ristida lasta? Sama küsimuse esitab evangelist Matteuse järgi Jeesusele ka Ristija Johannes ise Mt 3:14: „Mul on vaja lasta ennast sinul ristida – ja sina tuled minu juurde!” Ristija Johannes peab siin arvatavasti silmas seda, et Jeesuse kui jumaliku, patuta olendi ristima tulek ei sobi kokku põhjusega, miks Johannes enda arvates üldse rahvast ristis: nimelt selleks, et rahvas meelt parandaks. Jeesus oli ju patuta ega vajanud meeleparandust! Pigem oleks pidanud Jeesus ise ristima patuseid!

Kuid Jeesus vastab Ristija Johannesele Mt 3:15: „Olgu pealegi; sest nõnda on meile kohane täita kõike õigust!” Selle vastusega alandub patuta Jumala Poeg patuste inimeste kogukonna liikmeks ja näeme ka hiljem, kuidas Jeesus teeb nurisemata läbi kogu inimliku maise eksistentsi, ehkki temal kui Jumala Pojal poleks seda tarvis teha. Nõnda võiks öelda, et Mt järgi laseb Jeesus end Ristija Johannesel ristida sellepärast, et ta oli mitte ainult täiuslik Jumal, vaid ka täiuslik inimene.

Nüüd aga tekib küsimus, mida peame Jeesuse ristimisest õppima meie, inimesed?

Sellele küsimusele vastamiseks sobib minu meelest paremini meie tänases kirjakohas esitatud evangelist Johannese käsitlus Jeesuse ristimisest.

Siin rõhutab Ristija Johannes seda, et ta ei teadnud enne ristimist, kes Jeesus on. Ammugi ei teadnud seda siis preestrid ja leviidid, kes küsitlevad Ristija Johannest meie kirjakoha eel ega mõista, miks on Ristijal tarvis üldse ristida.

On aga ju olemas piibellik pärimus, et Ristija Johannes ja Jeesus olid sugulased. Nende emad käisid ju Lk 1:39–45 teatel üksteisega enne Ristija Johannese sündi läbi. Ja on üsna ebatõenäoline, et Ristija ja Jeesus üksteist enne Jeesuse ristimist ei tundnud. Arvatakse ju isegi, et võib-olla oli Jeesus enne oma avaliku kuulutuse algust lausa Ristija Johannese jünger.

Seega tuleb arvata, et kui Ristija ütleb, et ta ei teadnud, kes Jeesus on, siis mõtleb ta midagi sarnast nagu kaks Jeesuse jüngrit Emmause teel. Nad kõndisid ju ülestõusnud Jeesusega pika tee maha ega tundnud temas ära oma õpetajat. Nad said küll inimesega tuttavaks, kuid ei teadnud, kes ta on. Alles Emmauses leiba murdes said nad aru, kes Jeesus tegelikult oli.

Umbes samamoodi ei saanud ka Ristija Johannes võib-olla varem aru, et tema Naatsareti-sugulane Jeesus on tegelikult Jumala Poeg. Alles ristimine Jordani jões tõi talle selle teadmise.

Ristija Johannes ütleb meie kirjakohas Jh 1:31: „Minagi ei teadnud, kes ta on, kuid ma olen tulnud ristima veega selleks, et tema saaks avalikuks Iisraelile.“ Seega pani Jumal kõrbeprohvete Ristija

Johannesele südamele, et ta hakkaks Jordani jõe ääres inimesi meeleparandusristimisega ristima, ainult seetõttu, et Jeesus end Iisraelile avaldaks. Kuidas see avaldamine siis toimus?

Siin on meie Jh kirjeldusele abiks ka kolme esimese evangelisti tunnistused Jordani äärsest sündmusest, mil Jeesuse peale langes pärast ristimist taevast tuvi kujul Püha Vaim ja Isa hää l ütles taevast: „See on minu armas Poeg, kellest mul on hea meel!” Ka Ristija Johannes ütleb meie kirjakohas, et ta nägi Vaimu tuvina laskuvat ja Jeesuse peale jäävat. Ning võib-olla kuulis ta ka kinnitavat häält taevast, ehkki ta seda ei ütlenud.

Tuleb siis järeldada, et Jeesuse ilmumist Jumala Pojana läbi Püha Vaimu tuleku ja Isa taevaliku heakskiidu nägid nii Ristija Johannes kui ka teised juuresolijad, kellest meie kirjakoht ei kõnele. Ja Ristija Johannes sai – arvatavasti samuti Püha Vaimu annina – teadmise, mida ta kõigile juuresolijaile meie kirjakohas ka tunnistab: „Vaata, see on Jumala Tall, kes kannab ära maailma patu.“

Seda avaldust hakati mõistma alles järkjärgult. Meie ju teame, et see Jumala Tall tähendab Jeesust kui ohvritalle, kes pidi inimkonna pattude pärast ohverdatama. Kuid ei Johannes ega, veel vähem, juuresolijad ei mõistnud, et see peab niimoodi olema.

Nõnda võime teha esimese kokkuvõtte. Jeesuse ristimine Jordani jões Ristija Johannese poolt oli vajalik selleks, et Jumal saaks avalikuks Iisraelile, kes teda veel ei tundnud. Saaks avalikuks kui ohvritall, kelle missioon on inimkonna päästmine patust, surmast ja kuradist.

Nüüd võib ju küsida, et kas siis Jeesus polnudki varem tuntud? Kõnelesime ju neil päevil Jeesuse sünnist Petlemma loomalaudas, kus tema jumaliku sünni tunnistajaks olid peale Joosepi ja Maarja ka karjased ja kolm idamaa tähetarka!

Tõsi küll. Kuid Iisraeli all mõeldakse siin arvatavasti kogu Iisraeli rahvast, kellele Jeesus sai samamoodi tuntuks nagu nende esiisa Aabraham. Ja arvan ka, et Iisraeli all mõeldakse siin ka meid, kristlasi kui uskliku Iisraeli laiendust, kellele Jumala Poeg nüüd selles ülitähtsas sündmuses Jordani jõel avalikuks on saanud.

Kuidas aga puutub see sündmus nüüd meie endi ristimisse kui sakramenti, mis on meie kõigi kristlase olemuse aluseks?

Ütleksin selle esmalt aforistlikult ja seejärel püüaksin selgitada, mida mõtlen. Nimelt, kui Jeesuse ristimisel sai Jumal tuntuks meile, siis meie ristimisel saame meie tuntuks Jumalale.

Siinkohal on oluline just see, mille poolest Ristija Johannese ristimine erines Jeesuse ristimisest. Esimesel puhul toimus see üksnes veega, kuid Jeesuse puhul oli kohal Kolmainsus – lisaks Pojale ka Püha Vaim ja taevane Isa. Kolmainsus oli kohal nii Jeesuse ristimisel kui on kohal ka meie ristimisel. Sest meid kõiki on ristitud Isa, Poja ja Püha Vaimu nimesse. Ja seda nimetatakse ristimise sakramendiks, mida tuleb toimetada vee ja Jumala sõnaga.

Sellise ristimise tagajärjeks on see, et me saame Jumalale tuntuks. Loomulikult oleme me Jumalale tuntud ka enne. Pole ju midagi loodud, mis poleks Loojale tundmatu. Jeesus ütleb Mt 10:30, et isegi meie juuksekarvad on Jumalal ära loetud. Kui me siia ilma sünnime, siis ainult Jumala tahtel ja teadmisel.

Kuid sellistena me elame küll Jumala maailmas, ent pole siiski Jumala omad. Umbes samamoodi nagu ühes riigis elavad inimesed pole selle riigi kodanikud, kui nad pole saanud kodakondsust. Riik võib nende elamist oma territooriumil ajutiselt sallida, kuid neil puuduvad privilegid, mis on omased ainult riigi kodanikele. Samamoodi oleme siia ilma sündides osa Jumala loodud maailmast, kuid Jumal ei tunne meid kui oma riigi kodanikke.

Siinkohal on paslik meenutada Jeesuse kõnelust Nikodeemosega Jh 3. peatükis. Jeesus ütleb vanale variserile Nikodeemosele Jh 3:3: „Tõesti, tõesti, ma ütlen sulle, kes ei sünni ülalt, ei või näha Jumala riiki.” Ning Nikodeemose järgnevale küsimusele „Kuidas saab inimene sündida, kui ta on vana? Ega ta saa ju minna tagasi oma ema üska ja teist korda sündida?” vastab Jeesus: „Tõesti, tõesti, ma ütlen sulle, kes ei sünni veest ja Vaimust, ei saa minna Jumala riiki.“

Seega saame me Jumala riiki alles läbi ristimise veest ja Vaimust. Ja kui me oleme Jumala riigis, siis tähendab see, et oleme selle riigi kodanikud. Ja kui oleme kodanikud, siis Jumal tõepoolest tunneb meid ja arvestab meiega oma plaanides.

Kokkuvõttes on siis Jeesuse ristimine Ristija Johannese poolt Jordani jõe ääres põhjapaneva

tähendusega meie ja Jumala vahelisele suhtele.

Kuid lõpetaksin jutluse viitega usule. Kas kõik see, millest ennist juttu oli, toob kaasa ka usu Jumalasse? Seda, et nii imelikult võib küsida, põhjendab ilmumisaja järgmine teema, mida tutvustab meile Jh 2. peatükk, nimelt Jeesuse imetegu Kaana pulmas, vee muutmine veiniks. Jh 2:11 on öeldud: „See tegu Galilea Kaanas oli esimene tunnustäht, millega Jeesus avaldas oma kirkust, nõnda et ta jüngrid jäid temasse uskuma.“ Kui Jeesuse jüngrite jaoks avaldus Jeesuse kirkus usuks piisavalt alles seepeale, kui Jeesus tegi vee veiniks, siis kuidas saame usku Jumalasse veel meie, kes me pole näinud ühtegi samalaadset imetegu?

Nõnda on ristimine kui Jumalale tuntuks saamine üks asi, kuid selles tundmises oma elu elamine on teine asi. Saagem Jumalale tuntuks, kuid taotleme ka usku, et Jumal meid ei unustaks. Mk 16:16: „Kes usub ja on ristitud, see päästetakse, aga kes ei usu, mõistetakse hukka.“

Aamen.